

Ivo Grahor:

Zgodba o zajčkih

»Vzamem ga, če počakaš pri linici, jaz pa zlezem noter in ga poiščem. Najbrž se je skrilo.«

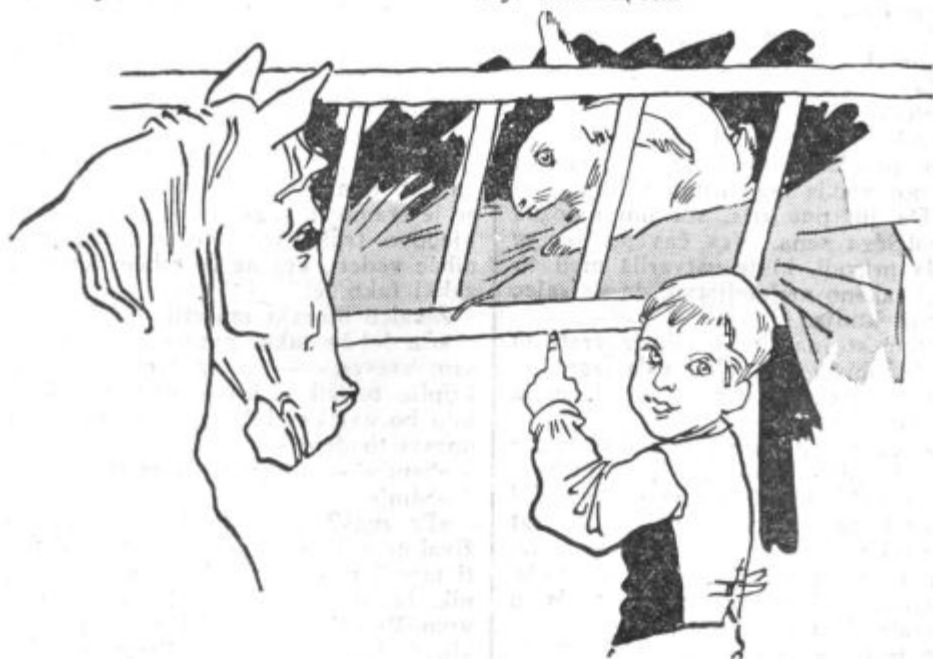
Pogledala sta, ali je zajček kaj jedel. Detelja je bila s kupčka pri izhodu razbrskana.

Jedel je.

Povlekel se je nazaj in zbegano plasil po koncu.

»Kje...?«

Pa ni utegnil povedati stavka. Pred njim je stal bratec in kazal s prstom na drugo lino zajče hišice. Druga lina je bila odprta.

A zajčka ni bilo nikjer.

»Kje je?« je vprašal brat.

»Skril se je.«

Drago se je splazil do trebuha v hišico. Notr' je bilo temno. Poslušala sta. Z roko je tical in pretical vse kot tičke. Zajčka ni bilo nikjer.

»Ušel je!« je zaklical brat.

Drago je slišal kakor v daljavi vzklik.

»Kje je?« je vprašal in vendar še ni razumel, kako je mogoče, da mu je zajček ušel.

Drago je obstal kakor vkopan.

»Ti si jo odprl!« — je jezno kriknil.

»Jaz?! Ti. Zaprl je nisi. — Le išči zdaj zajca, neumnež!«

Drago je izgubljal prevdarnost. To, da mu je zajček ušel, mu ni šlo v glavo. Sam je zapiral linici. Obstal je in zbiral misli.

Kdo je bil v hlevu?

To ne bo težko uganiti.

Hlapec; nihče drugi kot hlapec. Objubil je, da mu zajca takoj zapodi iz hleva. Ali je to mogoče?

Ali se hlapec le ni samo šalil?
Drago je čutil, kako mu sili pot iz čela.

»Tone!«

Klical je hlapca.

A hlapca ni bilo doma. Drago se je v tistem hipu spomnil, da se je hlapec z enim konjem zjutraj odpeljal v Postojno.

Globoko se je oddahnil. Zasmejal se je. Brat ga je začudeno gledal.

»Zakaj se smeješ?«

»Saj Tone ga ni vzel, ker je v Postojni.«

»Potem pa išči! Bog ve, kam ti je ušel zajec. Lahko, da so ga pojedle mačke.«

Planila sta vsak v eno smer, pripravljena brez oddiha iskat, dokler bi živalce ne našla.

Toda Drago ni prišel daleč. Po prvem skoku k pregraji se mu je zasvetil bel predmet iz jasli poleg konjeve glave. Zajček je čepel v kotu in zobal ovsene drobce.

»Zver!« je zavpil Drago in od veselja komaj še lovil sapo.

»Zajc!

Mrha!«

Previdno sta spravila zajčka na varno in potolažila konje. S hrupom sta bila povzročila med njimi veliko zmedo. Da jih pomirita, sta jim naložila najboljšega sena. Ves čas pa sta se čudila narodi, ki je ustvarila med živalmi takšno prijateljstvo, da se zajec ne boji konja.

Potem sta na široko odprla vrata in na svetlobi molče ogledovala izgubljenega in najdenega pitanca. Uganila sta marsikaj.

Zajček je bil najbrž velike pasme z dolgimi uhlji. Dlako je imel mehko, belo z velikimi črnimi marogami. Bil je zvit in prav nič boječ. Nekolikokrat se je odgnal kar iz naročja in meril iz hod, da bi si privoščil zlate svobode. Njegova živahnost ju je razveselila in zabavala. Vsa srečna sta bila.

To je bil niun prvi, resnični zajček.

Ni še minil drugi mesec, odkar je naš Drago kupil prvega zajčka, ko se je bilo treba odločiti za nekaj težkega.

Sam je nekoč govoril, da si zredi mnogo zajcev in jih bo lahko prodal ali pa zaklal doma. Slišal je bil, da je zajčje meso zelo okusno. Mislil si je nekako takole: kdor hoče jesti zajčka, mora meni dovoliti, da zajčke imam in jih redim, potem bo stvar v redu.

Da s tem stvar še ni v redu, je spoznal pozneje.

Drago je res obetal domačim zajčje

meso, a nikdar ni tako mislil. Ni si mogel misliti, da bodo ženske nekoč odločile:

»Zajček!«

In da bo nekdo zajčka zaklal, zaklal, vzel iz kože ali takorekoč odrl in potem jedel njegovo meso.

Potem pa je le prišel ta dan. Drago je imel že šest zajcev, dva odrastla in zajko s tremi mladiči. Zarod je rastel. Zajčki so jedli, jesenske slane so ožgale poslednjo deteljo na njivi. Druge hrane ni bilo in otrobi so bili dragi. Kazalo je zajčke ubiti in pojesti, kože pa prodati krznarju.

In res so se nekega dne domače ženske odločile, pripraviti za obed pečena zajčka. Drago je videl, da tu ni rešitve. Zmedel se je. Zajec se mu je smilil. Rajši bi bil dal ne vem kaj, ko da se to zgodi. Obenem je uvidel, da se bo vendar zgodilo. Njegov ljubljenec, ki je zdaj še zdrav in vesel v svojem prenovljenem hlevcu, bo jutri že mrtev in ne bo nič več zajček, ampak le še košček mesa, ki ga bodo tudi njemu prinesli na krožniku za obed. Njemu bodo dali gotovo še najlepši kos. In on bo jedel. Sedel bo za mizo in se mastil.

O, nihče ni vedel, kako je bilo Dragu tisti dan težko in hudo. Najbolj pa se je sramoval tega, da bi kdo spoznal njegovo trpljenje. Ne, tega ne sme nihče vedeti, ker ne bi nihče razumel, zakaj tako je:

Živalce morajo umreti!

»Če je že tako, potem moram biti sam zraven.« — se je Drago na vse kriplje tolažil in ko je mati vprašala, kdo bo zajčka ubil, se je on javil, da opravi to delo sam.

»Sam?« — je vprašala mati.

»Sam!«

»Pa znaš? To je treba znati, da se žival ne muči.« je nadaljevala. — »Vzeti moraš poleno in udariti zajca v tilnik. Jaz ne vem.« — se je prekinila in nremišljevala. — »Rajši busti, pa pokličem Cestaria, ki zna lisice in zajce jemati iz kože!«

Drago je malomarno poslušal, v resnici pa ga je zelo zanimalo vse, kar je mati povedala. Sam še niti pojma ni imel, kako je treba zajca ubiti. Še koški so se mu preveč smilile. Zdaj pa je hotel zvedeti in ie tudi res zvedel.

»Torej tako,« je dejal samemu sebi. Saj res; nekaj o tem sem že slišal!«

»Ni treba Cestaria! Ubila bova zajca midva s Tonetom.«

»Poizkusita!«

Drago je mimo tega pogovora čutil,

kako se tudi materi smili zajček, ki bo umrl.

Brat Tone je bil pripravljen. Vzela sta poleno, nož, žeblje in druge priprave. Molče sta odšla v hlev in tam sta govorila o vseh nepotrebnih stvarih, preden sta se zares odločila, da storita, kar je bilo potrebno. Prvi je stopil k zajčniku brat, ki se mu je zdelo, da tukaj čuvstva nič ne pomagajo.

»Ubogi zajček!«

»Šel boš na oni svet.«

Drago je prijel zajčka za uhlje, nesel ga je ven, na dvorišče, in je zamahnil. Po drugem udarcu je živalca umrla. Dečka sta za trenutek obstala. Položila sta zajčka na drva in mu puščala kri. Hitela sta delati, da to delo čim prej opravita.

Potem sta obesila zajčka na hlevske duri. Vzela sta ga iz tople kože. Njegovo telesce se jima je zdelo še topleje, še bolj jima je bilo hudo, da je moralo to revče umreti. Marsikje se jima delo ni prav posrečilo. Ranila sta kožušček na mnogih krajih.

»Kar je, je!« je dejal Drago, ko sta končala vse. In oddahnila sta se.

V dvorišče je že segal mrak.

Konec

Marijana Zeljeznova-Kokalj.

Cvetlica, ki ni marala zaspati

Cvetica-mamica se je v skrbeh nagnila k cvetici-hčerki: »Zakaj ne zaspiš, otrok? Noč bo in rosa ti bo kanila naravnost v srce, da te bo še zjutraj zeblo! Zapri svojo čašo.«

»Mamica, ne moram zaspati! Rada bi videla, kako pridé na črno nebo mesec in z njim roj zlatih zvezdic.«

»Noč je za spanje. Ne smeš gledati v temo.«

»Meni ni za temo ... zvezdice in mesec me mikajo ...«

Cvetica-mamica je bila trudna in je kmalu zadremala. Cvetica-hčerka je pa odpirala svoj mladi cvet in dehtela.

Priletela je kresnica in se zazibala na njej. Prifrftal je nočni metulj in jo poljubil. Padla je vanjo hladna rosa in zazebalo jo je.

Prišel je mimo gospod s palico in zamahnil po radovedni cvetici. Hotela je zapreti svojo čašo. Ni mogla. Strgana in pohabljena je zazrla beli dan.

Josip Vandot.

Petelinček – zlatorinček

Zarko se razliva majnik po dolincah gorskega sveta. Vseprovod se smejejo v solčnih žarkih pisane cvetice, da jih lepših ni širom po vsi zemlji. Vse cveti in dehti in prepeva, da se ne moreš načuditi, pa čeprav se neprestano čudiš od jutra do večera. Rožne žalik-žene se sprehajajo v majniških nočeh po gorskih dolincah. Iz rok se jim sipljejo najlepši cvetovi, iz ust jim prihajajo najkrasnejše pesmi, ki jih poslušajo rože po ozkih travniških, poslušajo v tihem zamaknjenju, da same ne vedo, kdaj so se jim pričele čaše zlatiti in kdaj so pričele dehteti prav tako, kakor dehtijo žalik-žene nam rožni lasje.

A nad dolinicami, na skalnatih gorah še vedno grize samo sebe nevšeč na zima, grize zato, ker je grda in si zaradi tega ne upa pogledati majniku in rožnim žalik-ženam v obraz. Zvija se po zamrzlih obronkih in nazadnje niti sama ne ve, v kateri prepad bi se skrila pred solncem, ki se ji veselo smeje s sinjega neba.

Tudi Škrlatica, ponosna gora in Triglavova sestra, je še vedno zavita v sneg in led. A za ta sneg in led se ne zmeni širni gaj, ki je razprostrt tik pod stenami mrzle Škrlatice. In kako

naj se tudi meni? Saj žalik-žene prihajajo vsako noč vanj, prihajajo pozno iz doline in počivajo v njem do belega jutra. Med najlepšimi rožami si posteljejo, zapro kakor plavice modre oči in sanjajo sanje, kakršnih ne sanjajo niti zvezde na božjem nebu.

V ranem jutru zažari gorski svet v čudoviti svetlobi. Ta svetloba prehaja iz kraja v kraj in je podobna rdečemu ognju, ki vzplapola sredi temne noči. Prav tedaj, ko zažari Škrlatičin vrh, vzfrfta v gaju velik, velik petelin in zleti na visoko skalo. Solnce ga obsije — petelinovo zlato perje se zaiskri, od njega se usipljejo žarki, svetlejši in krasnejši od solčnih in petelin zakrili s perutnicami in zapoje z zvonkim gla-

som, da se ga lahko sliši vrh Škrlatic: »Kikirikil«

To je petelin, ki ga imenujejo žalik-zene »petelinček-zlatorinček«. Ko zjutraj tretjič zapoje se dvignejo žalik-zene z rožnega ležišča. Za trenotek se nasmejejo zlatemu petelinu in že odhite iz gaja Bog ve kam klicat rože v solnčno življenje.

Petelinček-zlatorinček prhne s skale in obstoji na trati. Hipoma se razgrne okrog njega tisoč kokošk, ki pa so vse tako čudne, da jim ni podobna nobena naša kokoška. Človek ne ve, kako bi jih opisal, ker mu resnično primanjkuje besed. Samo to ve, da so zlate in srebrne od repa do glave in kadarkoli katera počene v mehko travo, znese tudi jajce, ki ima zlato lupino in se v njem skriva živo, zlato pišče. In pišče razdrobi takoj s kljunčkom lupino, da se zlato kar razsuje po trati, in veselo poskoči in se čebļajaje pridruži materi.

Petelinček-zlatorinček pa hodi košato med svojo tisočglavo družino. Sam je vladar v dehtečem gaju pod Škrlatico in nima nikjer tekmeča. Še človeka se mu ni treba bati, ker človek ne ve za stezo, vodečo v ta čarobni kraj. Samo divje koze pridejo včasih semkaj dol s skalnatih strmin. A divjih koz se ne boji petelinček-zlatorinček, še manj se jih pa boje kokoške. Saj divje koze so plašne, da se boje celo najslabotnejšega vetrca. Pa naj bi se jih kdo še bal?

Petelinčku-zlatorinčku ni med njegovu družino nikoli dolg čas. Če mu pa hoče biti dolg čas, skoči kar lepo za skalo in se prične igrati. Mrzel studenček žubori izpod skale, ob studenčku stoji mlinček z zlatimi kolesi. A mlinčka ne žene studenček, ker je njegova voda preslaba, da bi gnala mlinška kolesa.

No, petelinček-zlatorinček se postavi sam pred čudoviti mlinček. Z mogočnimi in težkimi perutnicami zamašuje, da se dela veter pod njimi. Ta veter zapiha v kolesa zatega mlinčka, kolesa se premaknejo in mlinček zapoje, kakor da je v njem zaprta ptica in poje s srebrnim glasom: klip-klop.

Kolesa ropočejo, a izpod koles se usiplje vse, kar si petelinček le požel. A petelinček ne zahteva skoraj ničesar, saj ima tam na trati vsega v izobilju. Le včasih si za kratek čas želi cekinov — in cekini žvenkečejo izpod koles in se kakor drobni zvezdni utrinjki usipljejo v pohlevno vodico, da je vsa posuta s samim zlatom. In včasih si zaželi petelinčka, velikega kakor je

on sam, da se poigra z njim in se stepe z njim, kakor delajo vsi petelini na vasi. Glej — pa je že tu čokat petelin, ki kikirika in navali na zlatorinčka. Pa se vneme boj, da je groza. A zlatorinčka ne more premagati noben petelin in tudi čokatec ne, ki ga je zlatorinček pričaral iz svojega mlinčka. Čokatec že miži od bolečin in beži sam Bog ve kam med belo skalovje.

Mlinček pa molči, ker ga ne žene več sapa izpod zlatorinčkovih peruti. Samo zlatorinček čepi vrh mlinčka in z mogočnim glasom oznanja svoji tisočglavi družini zmago nad čokatcem: »Kikirikil«

Zlatorinčkov glas pač lahko slišimo, če stopimo v divjo gorsko samoto pod Škrlatico. A njega ne bomo nikoli videli, ker ne poznamo steze, vodeče v njegov začarani gaj. In tudi mlinčka ne bomo videli nikoli in nikoli ne bomo pihnil v njegova kolesa, da zaro-počejo in se usuje izpod njih vse, kar si le želimo.

Pa je škoda. Saj bi si lahko želeli tisoč in tisoč stvari, ki bi jih radi imeli.

Tudi želja

Na oglu dveh ulic je stal mlad fant. Morda še hodi v šolo, morda ne. Slaboten je videti, stalno pokašļjuje, roke tišči v žepe in se ozira na vse strani. Z očmi preži. Na kaj preži? Na delo. Oče je že dolgo brez dela in nič ni upanja, da bi kmalu našel službo. A doma so še sestre in bratje, mlajši od Ivana.

Zato stoji Ivan na oglu in preži. Mogoče pride kdo mimo s težkim tovorom, pa se mu bo Ivan hitro ponudil za nosača ter bo dobil nekaj dinarjev. Mimo njega drvijo avtomobili, brzijo vozovi cestne železnice, mimo hitijo gospodje in gospe, delavci in delavke, vse se podi in preganja. Sredi tega trušča in

hrušča stoji Ivan in ogleduje vsakega pešca, ali ne nosi mogoče težek zabojev, ki bi ga Ivan prijel in nesel za gospodom ali gospo.

Potepuško

Zimsko jutro je cvilil psiček pred vrati. Jan in Dane sta ga naglo odnesla v kuhinjo. Ko se je malce opomogel, je začel prijazno mahati z repom.

»He, Potepuško! Odkod si se priklatil? Ali ti ugaja pri nas? ... sta ga ogovarjala dečka in ga božala.

In Potepuško je bil vso zimo prav zadovoljen. Ko je pa pomlad odela golo vejevje s cvetjem, se je Potepuško vse dni klatil po gozdu. Vsaka bilka, vsak listek je šepetal: »Prostost ... Prostost!«

Spriateljil se je s starim lisjakom. Potikala sta se po jasad, razdirala kosja gnezda in plašila mladi zajčji zarod. V jeseni se je mislil Potepuško zopet posloviti od tihih dobrav in preživeti sneg in mraz pri Janu in Danetu.

»Kaj boš hodil v jetništvo!« je dejal lisjak. »Svoboda, svoboda, dragi prijatelj! Gosposko si bova uredila brlog. Ne boj se, četudi bi nama trda predla. Soince se bo izkopalo iz oblakov in popilo snežno odejo — in gozd bo zopet ozelenel.«

Potepuško se je obotavljal, nazadnje se je pa vendarle vdal lisjakovemu prigovarjanju.

Zima je bila huda.

Lisjak in Potepuško sta klavrno stikala za živežem. »Veš kaj,« je dejal lisjak. »Ko se stemni, stopiva do vasi. Ti veš, kje ima tvoj gospodar kokošnjak. Hej, to bo pečenka!«

Potepuško je nerad ubogal lisjaka, ki se je ob plotu postavil na stražo. Potepuško se je priplazil k putkam in pograbil eno izmed njih. Petelin je zakikrikal ... Potepuško je bežal s plenom, kar je mogel. Jan in Dane sta bila v hipu pri kokošnjaku z lučjo.

»Čakaj tat!« je dejal Jan. »Prihodnjič nama pa ne uideš.«

Spehan je prinesel Potepuško putko v

Ivan stoji že tri ure, trikrat je že mislil, da se mu je nasmehnila sreča, trikrat je že skočil in se ponudil za nosača, a vsak je odklonil in sam nesel svoje breme dalje. Ivan gleda na levo, gleda na desno, pohiti čez cesto na nasprotni ogel, pa se spet vrne na to stran. Vse zaman. Nikogar ni, da bi mu dal kaj zaslužiti.

In mimo drvi avtomobili, vsa cesta kriči in ropoče, vsem se nekam mudi, kakor da jih nekje nekaj ali nekdo čaka, le Ivan stoji na mestu in ne pričaka ničesar in nikogar.

Da bi vsaj prišel kdo, da mu naloži na ramena kako prtljago, da jo nese za dinar, dva. Pa čeprav bi bilo breme tako težko, da bi se krivil in padel pod njim, samo dajte mi ga, naložite mi ga na rame, rad ga bom nosil!

Ulica kriči. Ulica drvi ...

In tedaj je zagledal Ivan nekaj, o čemer je sanjal že nekaj ur. Po ulici navzgor je prihajal njegov tovariš Peter, ki so ga že lani klicali za Peterčka. On je stal niže doli na oglu dveh ulic. Zmenila sta se z Ivanom, da bo vsak na svojem oglu iskal zaslužka.

Peterček je imel srečo. Velik zaboj nese na svojih rameh poleg njega pa stopa neki gospod. Njegov je zaboj, on se je usmili Peterčka in mu dal, da nese zaboj. Kako dober je ta-le gospod!

Ivan gleda: Peterček se je ves skrivil pod zabojem, da je videti kot bi zaboju zrastle noge in gre zdaj sam po ulici, težko se izogibajoč vsem oviram, ki stoje ali drvi po cesti. Zdaj zdaj se bo Peterček zgrudil pod bremenom, noge mu bodo klecnile in obležal bo na asfaltu.

Ivan občuduje: »Kakšen zaboj, ljudje božji, kakšen zaboj! Srečo ima Peterček, srečo! Da bi še jaz dobil takšen zaboj, pa bi bilo dobro! Kakšen zaboj!«

Ulica drvi, Ivan pa stoji sam sredi trušča in hrušča s svojo veliko željo.

Cv. Golar:

Veter Jug in njegova hčerka

Jug na Turškem je doma in prelepo hčer ima — vsa je v svili kot kraljična, zala, žlahtna gospodična. Kadar zima odvihra, z njo se k nam na pot poda, jezditja v zelene gaje, dirjata na mlade raje. Voščijo ji dober dan kos in ščinkovec in vran, oča s cvetjem jo obsuje, zlate šolne ji obuje.

brlog. Lisjak je pobegnil pri prvem petelinovem kikirikanju. Delila nista posebno bratovsko. In Potepuško je postal žalosten. Izmuznil se je iz brloga, ko je lisjak zadremal. Tekel je naravnost k svojim dobronikom. Na pragu je milo zacvilil. Jan in Dane sta planila s poleni iz hiše. Prvo je zadelo Potepuška s tako močjo, da je onemogel obležal v snegu.

»Dane, pojdi po svetiljko! Tat se ne gane...«

Pri svitu luči sta oba hkratu žalostno rekla: »Saj to je naš potepuško!« Jan ga je vzel v naročje: »Zakaj nisi prezimil pri nas? Ubožček!«

Potepuško je hvaležno pogledal dečka, kakor da bi se jima hotel zahvaliti za dobroto, da sta ga rešila pustolovskega življenja. Potem je poginil.

Jan in Dane sta bila žalostna. Drugo jutro sta ga zakopala ob obronku gozda... Morda so ga krokarji oglodali, ko so gole veje ponavljale pesem pomladi in prostosti.

Jež nočni čuvaj

— Jež, jež! — so klicali otroci.

— V potok ga zakotalimo.

— Zakaj neki? — sem vprašal. Tega sami niso vedeli.

— Ker bôde, — je rekel eden po dolgem premišljevanju. — In ker žre naša jabolka! — In hruške! — In češplje!

Napovedali so mi cel seznamek grehov. Jež je pa ležal zviti pred nami in ni rekel v svojo obrambo niti besedice.

— Ali se vzpenja na drevesa? — sem spet vprašal.

— Ne, ali sadje žre, ki pade dol.

— To je pa tako in tako črvivo ali nagnito.

— Že res, ali jež bôde.

— Torej se zažene proti vam in vas zbôde?

— Tega ne. A bôde, če ga hočemo prijeti.

— Torej ga nikar ne prijemljite.

Otroci so me razočarano gledali. Dostikrat so taki otroci kar okrutni; ubogega ježa bi bili najrajši ubili. Neki fant med njimi je nato priznal, da je nekoč že jedel ježa. Ostali so se kar zgražali.

— Zakaj? — sem vprašal. — Ježevo meso lahko prav dobro tekne. Kaj menite? Vzemimo ga s seboj, zaprimo ga v velik zaboj in hranimo ga nekaj dni.

S tem so otroci soglašali, in ježa smo dali na opazovanje v zaboj. Dajali smo mu jabolka in hruške, ali videti je bilo, da ni preveč lačen. Drugi dan so prinesli otroci rjavih hroščev. Ukazal sem jim, naj jih dajo v zaboj k ježu in naj

počakajo, kaj se bo zgodilo. Komaj je jež zaslišal gomazenje hroščev, je potisnil nos naprej in je vohljal naokrog. In ko je zapazil rjave živalice, je zdajci vstal, šinil naprej, in že se je drobil rjav hrošč med njegovimi zobmi. Naš jež je postal nenadoma kar od sile živ in je žrl, dokler ni požrl vseh hroščev.

— No, kaj takega! — so rekli otroci.

Potem je prinesel neki dečko dva velika, črna ščurka. Jež se ni prav nič dolgo pomišljal in jih je kar pohrustal. Neki miši je skočil za tilnik, še predno se ji je posrečilo splezati po steni zaboja ven, in požrl tudi njo. Polže, bube, gosnice, črve: vse je požrl in niti pomislil ni na to, da bi ugriznil v jabolko, ki je ležalo poleg njega.

Potem smo nesli ježa spet na rob gozda, in spotoma sem pripovedoval otrokom, da mora jež opravljati važno službo nočnega čuvaja na poljih. Neštete rjave hrošče, ki padejo slučajno s črešenj ali pa hočejo morda leči v zemljo svoja jajčka, odstrani, mnoge druge škodljive hrošče, bube, gosnice in metulje podavi, in marsikateri krt mora za vedno ustaviti svoje stikanje po naših poljih. Jež je tudi pogumen junak, ker se kar brez strahu spusti v boj z živaljo, ki se je na naših sprehodih po gozdu najbolj bojimo: z gadom. Včasih, ali samo takrat, kadar je zelo lačen in ne najde boljšega, žre tudi sadje.

R. B. — Cv. K.

Vladimir Kapus:

Detel

Pisana suknjica,
rdeč je klobuk,
kljun mi za dleto je,
v dupelce: smuk! —
V duplu družinica
lačna je zbrana,
drobni črvički so
tečna ji hrana.

Kaj pišejo Jutrovčki?

Pravljica o sevniškem gradu. Bilo je tedaj, ko so še Turki napadali naše kraje. Nekoč so spet prišli in se ustavili pred sevniškim gradom. Prebivalci Sevnice so se poskrili v grad, Turki pa so ga oblegali. To obleganje je trajalo nekaj dni in ljudem je začelo primanjkovati živeža. Graščak jih je tolažil, češ, saj ne more več dolgo trajati. In res! Ko so Turki videli, da z obleganjem ne morejo ničesar opraviti, so krenili dalje. Drugo jutro je graščak odprl ljudem vrata in vsi so veseli odhiteli na svoje domove. Nad grajskimi vrati pa je še danes nemški napis, ki pravi: »Potrpežljivost vse premaga!«

Slavko Čuber, uč. 5. razr. v Sevnici ob Savi.

Materi v slovo.

V poljubo vročem bi objel,
o mati, tvoj obraz!
Ves srečen k Tebi bi odšel,
nesrečni revež, jaz!

Tvoj smeh je kakor zlati žar
ki solnce ga nam da;
oko je Tvoje sreče čar,
ki vse želje pozna!

Vse to je zdaj za mene proč,
ker vzela si slovo,
objela me je temna noč
in dneva več ne bo!

Emil Strlič, uč. IV. razr. real. gimnazije v Ljubljani

Požar. V petek, 20. maja smo imeli v Dobo velik požar. Gorelo je posestvo pridelnega tovarniškega delavca. Pri nas smo bili zelo v strahu, ker je njegovo posestvo v naši najbližji sosesčini. Na vrtu nam je požar vse uničil, a vendar smo bili srečni, da ni bilo hujšega. Gasilci so takoj prihiteli na kraj nesreče in rešili, kar so mogli. Rešili so skoraj vse razen nekaj zimskih oblačil. Nikolaj prej se nisem mislila, da je požar nekaj tako strašnega.

Barica Detela, uč. IV. razr. v Dobo pri Domžalah

Moji prvi spomini. Ko sem bil še majhen, sem bil velik razgrajač. Ob vstopu v gimnazijo me je ta slabost minila, ker me ni več strast pretepačev in potepuhov vlekla na cesto, ampak sem začel razumevati, da gre za bodočo življenje. Spominjam se še, da smo imeli doma železnico. Vlak je šel pet osebnih, štiri živinske in štiri tovorne vozove in dve lokomotivi. Nikar ne mislite, dragi Jutrovčki, da je bil ta vlak lep. Lokomotive sta bili napravljeni iz ilovice, kolesa iz vretenc, vozovi iz papirja. Tračnic ni bilo, ker je bil tir kar vrezan v ilovico.

Imeli smo tudi dva mostova. A na žalost so nam nekoč otroci ukradli železnico, in ker smo bili zaradi tega jezni, smo kazali jezike za njimi. To seveda ni bilo lepo, pa kaj hočete, ko je bila pa jezica vroča. Prav lepo pozdravim strica Matica in vse njegove mlade sotrudnike.

Franjo Črnc, uč. II. razr. klas. gimnazije v Mariboru

Moja mati. Moja mati je najboljša žena na tem svetu. Vkljub svojim 48 letom je še vedno sveža in zelo pridna. Doma je iz Glane. Zanima jo vse, kar je v zvezi s šolo in izobrazbo. Nas otroke ima nad vse rada. Jaz sem najmanjša izmed petih otrok. Zelo rada me ima, a vendar je večkrat huda name, ker nisem marljiva pri učenju. Mama zelo rada čita knjige in časopise; na žalost ji ne ostaja veliko časa za to.

Marinšek Amalija, uč. V. razr. pri Sv. Duhu

Žalostno leto. Letos mi je bilo deset let. Vsa ta leta so mi potekla v breskrbnosti in veselju. Letošnje leto je pa napravilo vsemu temu konec. Januarja meseca mi je neizprosna smrt ugrabila nad vse dobrega in ljubljenega očeta. Padel je in si pri tem pretresel možgane; čez šest dni je umrl. Strašno je gledati smrtni boj ljubljenega očeta! Nikoli ne bom pozabil teh trenutkov. Zelo hudo mi je, posebno še, ker imam majhnega bratca, ki sta mu komaj dve leti. Ko bo dorasel, še vedel ne bo, da je kdaj imel očeta; niti spominjal se ga ne bo. Zelo težko pogrešam ljubega očeta. Nikoli, nikoli ga ne bom mogel pozabiti! Toda s tem udarcem smrti še ni bila zadovoljna. Meseca aprila je umrl stari oče. Tudi ta smrt me je hudo zadela. K staremu očetu sem hodil vsako leto na počitnice. Koliko lepih povestic je znal pripovedovati! Zdaj pa me je vedno groza, da se ne bi spet kje zgodila kakšna nesreča, in vsak dan molim za svojega ljubega očeta.

Josip Šušterič, uč. IV. razr. v Mariboru.

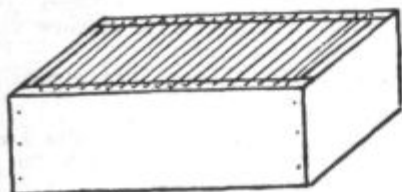
Soča. Oh, kaj bi govoril! Ni je reke na vsem širnem svetu, ki bi bila tako lepa kakor je Soča. Ze Simon Gregorčič jo je tako lepo opeval. In zdaj ko so tam za mejo za naš narod črni dnevi, se mi časih zdi da slišim v sanjah šumenje Soče, ki kliče na pomoč. Pripoveduje mi o ječah, kjer vzdihuje toliko in toliko naših rojakov, o naši zemlji, ki čaka, da bi jo naš kmet obdeloval, o vipavskih tetah, ki nam rade rodile svoje sadove! Vem, da tudi drugi slišijo klice Soče, in zato gledamo pogumno v bodočnost!

Miro Majer, uč. V. razr. v Ljubljani.

Za spretnne roke

Rezilo za krompir

Včasih se mamicam hudo mudi, ko reže krompir. Vem, da bi mamicam zelo ustregli, če bi ji naredili strojček, s katerim bi se cel krompir mahoma in z enim samim pritiskom razrezal v enako debele rezine.

57 1

Iz štirih, 10 cm dolgih in 4—5 cm širokih lepo ostruženih deščic zbijte okvir, nanj pa v razdalji po 3 mm pribijte z majhnimi žebeljčki jekleno ali medeno struno.

Rezalo se uporablja tako, da ga z žico navzdol krepko pritisnemo na krompir, ki je v nekaj sekundah lepo zrezan.

Zlogovnica

Iz naslednjih 11 zlogov: a-av-dal-gled-ja-li-lo-no-to-tos-vor je sestaviti 5 besed pomena: 1. Vodna cvetlica. 2. Veznik. 3. Pripomoček za gledanje v daljavo. 4. Drevo. 5. Vozilo. Prve in poslednje črke od zgoraj navzdol dajo ime prometnega sredstva na vodi in njega potreščine.

Našim najmlajšim

V zlatu so široke njive,
kjer zgube se poti krive.
Stopa Kosec, vriska: »Juh!
To bo zopet beli kruh!»

Računske zanimivosti

O številki 100

Pogosto ti zada kdo že precej staro uganko: Napiši sto s štirimi ali pa tudi z več enakimi številkami. In vsak bo takoj napisal 99 9/9 ali pa celo 99 99/99, toda nadaljeval ne bo. Ali pogledjmo: 111 — 11 je 100. 3×33 in $3/3$ je 100, $5 \times 5 - 5$ in vse pomnoženo s 5 je 100, (namreč $25 - 5$ je 20×5 je 100), ali 5 in 5 in 5 krat 5 in 5×5 je spet 100, (namreč 15×5 je 75 in 25 je 100). Manj lahko pa bo morda tudi za profesorja višje matematike napisati sto s številkami 0 do 9, ne da bi se te le enkrat ponovile. Svetoval vam bom, vendar ne po svojem lastnem znanju, ampak po Lietzmannu iz knjižice »Vesele in zanimive stvari o številkah in vzorcih«:

1 in 2 in 3 in 4 in 5 in 6 in 7 in 8×9 je 100, $50 \frac{1}{2}$ in $49 \frac{38}{76}$ je 100, $78 \frac{3}{6}$ in $21 \frac{45}{90}$ je 100, 89 in $6 \frac{1}{2}$ in $4 \frac{35}{70}$ je 100, 90 in $8 \frac{3}{6}$ in $1 \frac{27}{54}$ je tudi še vedno 100.

Če boste pa iskali in poskušali še naprej boste našli še mnogo čudovitega.

Križanka »Triglav«

Navpično: 1. Življenjski sok; 2. vodna žival, 3. orožje, 4. oblika pomožnega glagola, 5. ploskovna mera, 6. osebni zaimek, 7. vzdih.

Vodoravno: 1. Kratica za kraljevi, 4. mesto v Drinski banovini, 8. ime za Štajersko v rimski dobi, 9. Slovan.

Gospod Kozamurnik

pojde v Ameriko.

Rešitev kvadratov

a, ak, kal, klas, slika, slanik, slamnik.

Popravek

V številki »Mladega Jutra« z dne 26. junija se nam je vrnila neljuba pomota. Rešitev številnice iz 25. številke »Mladega Jutra« je »martinček«, ne pa »povodnjak«. Bistre glavice so to gotovo že same zapazile in popravile.